

ฟ้องแย้งคดีสัญญา ต้องให้ทันเวลา 5 ปี

โดย ลุงอุกต๋อง

วันนี้ลุงมีประเด็นน่าสนใจว่าด้วยเรื่องเงื่อนไขการฟ้องคดีปกครอง โดยเฉพาะเงื่อนไขเกี่ยวกับระยะเวลาการฟ้องแย้งและการขอยกเว้นค่าธรรมเนียมศาลมาฝาก ซึ่ง “การฟ้องแย้ง” ก็คือ การที่จำเลย (ผู้ถูกฟ้องคดี) ฟ้องโจทก์ (ผู้ฟ้องคดี) มาในคำให้การในเรื่องที่เกี่ยวกับคำฟ้องเดิมของโจทก์ ทั้งนี้ การฟ้องแย้งถือเป็นคำฟ้องใหม่ที่ต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขเกี่ยวกับกำหนดระยะเวลาการฟ้องเช่นเดียวกัน ...

สำหรับข้อพิพาทที่มีการฟ้องแย้งมานี้ เป็นกรณีบริษัทเอกชนแห่งหนึ่งได้ยื่นฟ้องแย้งเรียกค่าเสียหายจากหน่วยงานของรัฐที่บอกลีกสัญญา และมีการสั่งให้เป็นผู้ทำงาน ทำให้ตนต้องเสื่อมเสียชื่อเสียงและขาดรายได้ ซึ่งหน่วยงานดังกล่าวได้ยื่นฟ้องบริษัทเอกชนแห่งนั้นต่อศาลปกครอง เพื่อเรียกร้องให้ชำระค่าปรับมาก่อนแล้ว โดยในการฟ้องแย้งนี้ บริษัทเอกชนก็ได้มีคำขอยกเว้นค่าธรรมเนียมศาลมาด้วย เพราะเป็นคดีมีทุนทรัพย์ที่ต้องชำระค่าธรรมเนียมศาล เนื่องจากฟ้องเรียกร้องค่าเสียหายจากหน่วยงานของรัฐถึงกว่าร้อยล้านบาท !

รายละเอียดของเรื่องจะเป็นอย่างไร และสุดท้ายแล้วบริษัทเอกชนผู้ฟ้องแย้งจะได้รับยกเว้นค่าธรรมเนียมศาลตามที่ขอหรือไม่ เพราะเหตุใด ? ไปดูกันครับ !

มูลเหตุของคดีนี้มีจุดเริ่มต้นมาจาก ... หน่วยงานของรัฐ (ผู้ฟ้องคดี) ได้ทำสัญญาจ้างบริษัทเอกชนแห่งหนึ่ง (ผู้ถูกฟ้องคดี) ให้ดำเนินการปรับปรุงเว็บไซต์ของหน่วยงาน แต่บริษัทเอกชนทำงานไม่แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนดในสัญญา หน่วยงานจึงได้มีหนังสือเร่งรัด จากนั้นได้มีหนังสือลงวันที่ 25 มีนาคม 2558 บอกลีกสัญญาและแจ้งการริบหลักประกัน โดยต่อมามีการเรียกให้ชำระค่าปรับ แต่บริษัทเอกชนเพิกเฉย **หน่วยงานจึงยื่นฟ้องบริษัทเอกชนต่อศาลปกครอง** เมื่อวันที่ 12 มกราคม 2563 เพื่อขอให้ชำระค่าปรับตามสัญญาพร้อมดอกเบี้ยตามกฎหมาย เป็นเงินกว่า 4 หมื่นบาท

คดีนี้ ... บริษัทเอกชนซึ่งเป็นผู้ถูกฟ้องคดีก็ได้ยื่นฟ้องแย้งมาในคำให้การทางไปรษณีย์ ลงทะเบียนเมื่อวันที่ 16 ตุลาคม 2563 ว่าตนได้ส่งมอบงานตามสัญญาจ้างบางส่วนแล้ว แต่หน่วยงานไม่ตรวจรับงานและไม่จ่ายค่าจ้าง โดยให้แก่ทีมงานซึ่งเป็นงานที่เพิ่มเติมขึ้นมาภายหลังและเกินไปกว่าขอบเขตของงานตามสัญญาจ้าง ซึ่งส่งผลกระทบต่อระยะเวลาในการปฏิบัติงาน และมีเหตุอื่น ๆ อีกที่กล่าวอ้างว่าหน่วยงานเป็นฝ่ายผิดสัญญา มิใช่ตน อีกทั้งการสั่งให้เป็นผู้ทำงาน ทำให้ตนได้รับความเสียหายในการประกอบอาชีพและเสื่อมเสียชื่อเสียงเกียรติคุณ

บริษัทเอกชนจึงยื่นฟ้องแย้งเพื่อขอให้หน่วยงานชดใช้ค่าเสียหายเป็นเงินจำนวนกว่าร้อยล้านบาท พร้อมดอกเบี้ยตามกฎหมาย รวมทั้งได้ยื่นคำร้องขอยกเว้นค่าธรรมเนียมศาลมาด้วย โดยให้เหตุผลว่าการที่ถูกสั่งให้เป็นผู้ทำงาน ทำให้สูญเสียโอกาสในการเข้าแข่งขันราคา ส่งผลให้ขาดสภาพคล่องทางการเงิน มีหนี้สินจำนวนมาก ประกอบกับได้รับผลกระทบจากปัญหาการแพร่ระบาดของ Covid-19 หากให้ต้องเสียค่าธรรมเนียมศาลจะทำให้ได้รับความเดือดร้อนเป็นอย่างมาก **จึงขอดำเนินคดีโดยยกเว้นค่าธรรมเนียมศาลทั้งหมด**

ศาลปกครองชั้นต้นได้มีคำสั่งให้บริษัทเอกชนชี้แจงข้อเท็จจริงและแสดงพยานหลักฐานประกอบคำขอยกเว้นค่าธรรมเนียมศาลดังกล่าว โดยเมื่อศาลพิจารณาลักษณะต่าง ๆ ที่เสนอมาแล้ว เห็นว่าผู้ฟ้องแย้งไม่ได้แสดงให้เห็นเกี่ยวกับภาระหนี้สินที่ถึงกำหนดชำระ ข้ออ้างที่ว่าขาดสภาพคล่องทางการเงินและมีภาระหนี้สินที่ต้องชำระเป็นจำนวนมาก **จึงไม่อาจรับฟังได้** และโดยที่คดีตามฟ้องแย้งมีเหตุมาจากการถูกบอกลีกสัญญา ซึ่งมีค่าจ้างเพียงกว่า 8 แสนบาท แต่กลับฟ้องแย้งเรียกค่าเสียหายจำนวนกว่าร้อยล้านบาท โดยไม่ได้แสดงเหตุผลและพยานหลักฐานสนับสนุนการเรียกค่าเสียหายจำนวนดังกล่าว ซึ่งเป็นจำนวนที่สูงกว่า

คำจ้างตามสัญญาอย่างมาก จนเห็นได้ชัดว่าไม่สัมพันธ์สอดคล้องกับมูลค่าแห่งคดีที่พิพาทกันในคดีนี้ จึงรับฟังข้อเท็จจริงไม่ได้ว่า ผู้ฟ้องแย้งไม่มีทรัพย์สินเพียงพอที่จะเสียค่าธรรมเนียมศาล และโดยสถานะถ้าไม่ได้รับการยกเว้นค่าธรรมเนียมศาล จะได้รับความเดือดร้อนจนเกินสมควร กรณีไม่มีเหตุสมควรที่ศาลจะอนุญาตให้ดำเนินคดีโดยได้รับยกเว้นค่าธรรมเนียม ศาลปกครองชั้นต้นมีคำสั่งยกคำขอยกเว้นค่าธรรมเนียมศาล

ผู้ฟ้องแย้งจึงอุทธรณ์คำสั่งยกคำขอยกเว้นค่าธรรมเนียมศาลต่อศาลปกครองสูงสุด

คดีมีประเด็นพิจารณาว่า ผู้ฟ้องแย้งสมควรได้รับการพิจารณาให้ยกเว้นค่าธรรมเนียมศาลทั้งหมดตามคำขอหรือไม่? ซึ่งจะต้องพิจารณาให้มีความก่อนว่า ศาลสามารถรับคำฟ้องแย้งที่ยื่นฟ้องเกินเวลา 5 ปี นับแต่ถูกบอกเลิกสัญญาไว้พิจารณาได้หรือไม่?

ศาลปกครองสูงสุดได้วินิจฉัยโดยมีใจความว่า การฟ้องแย้งเข้ามาในคดีถือเป็นการฟ้องคดีต่อศาลโดยถือเสมือนเป็นคำฟ้องใหม่ ที่ต้องอยู่ภายในระยะเวลาการฟ้องคดีตามกฎหมายด้วย และในการพิจารณายกเว้นค่าธรรมเนียมศาลนั้น ศาลจะมีคำสั่งอนุญาตให้ยกเว้นค่าธรรมเนียมศาลได้ก็ต่อเมื่อกรณีมีข้อเท็จจริงเพียงพอที่จะรับคำฟ้องไว้พิจารณาได้ ซึ่งการวินิจฉัยว่าคดีมีข้อเท็จจริงเพียงพอที่จะรับคำฟ้องไว้พิจารณาได้หรือไม่ นั้น ต้องพิจารณาว่า 1. เป็นคดีพิพาทที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครองหรือไม่ และ 2. เป็นไปตามเงื่อนไขการฟ้องคดีที่กฎหมายกำหนดไว้หรือไม่

เมื่อคำฟ้องแย้งของบริษัทเอกชนที่ขอให้หน่วยงานชำระค่าเสียหาย เป็นการโต้แย้งเกี่ยวกับสัญญาจ้างปรับปรุงเว็บไซต์ที่พิพาท ซึ่งคำฟ้องแย้งถือเสมือนเป็นคำฟ้องใหม่ตามข้อ 44 วรรคหนึ่งแห่งระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2543 จึงต้องยื่นฟ้องภายในระยะเวลา 5 ปี นับแต่วันที่อยู่หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดี แต่ไม่เกิน 10 ปี นับแต่วันที่มีเหตุแห่งการฟ้องคดีตามมาตรา 51 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542

เมื่อหน่วยงานได้มีหนังสือลงวันที่ 25 มีนาคม 2558 บอกเลิกสัญญากับบริษัทเอกชนและแจ้งการริบหลักประกัน แม้จะไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่า บริษัทเอกชนผู้ฟ้องแย้งได้รับหนังสือแจ้งการบอกเลิกสัญญาจ้างในวันใดก็ตาม แต่จากคำให้การและคำฟ้องแย้งลงวันที่ 16 ตุลาคม 2563 ผู้ฟ้องแย้งยอมรับข้อเท็จจริงว่าหน่วยงานได้มีหนังสือลงวันที่ 8 มิถุนายน 2558 ถึงตน เพื่อจะพิจารณาดำเนินการให้เป็นผู้ทำงานตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 โดยอ้างถึงหนังสือลงวันที่ 25 มีนาคม 2558 ที่ได้บอกเลิกสัญญาจ้างและริบหลักประกันตามสัญญา โดยผู้ฟ้องแย้งได้รับหนังสือเกี่ยวกับการพิจารณาให้เป็นผู้ทำงานดังกล่าวในวันที่ 11 มิถุนายน 2558 หลังจากนั้น ผู้ฟ้องแย้งได้มีหนังสือลงวันที่ 25 มิถุนายน 2558 อุทธรณ์ผลการตรวจรับงานและการที่จะพิจารณาให้ตนเป็นผู้ทำงาน

กรณีจึงถือได้ว่าผู้ฟ้องแย้งได้รู้ถึงการบอกเลิกสัญญาจ้างและการจะถูกริบหลักประกัน การปฏิบัติตามสัญญาอย่างช้าที่สุดในวันที่ 11 มิถุนายน 2558 จึงต้องยื่นคำฟ้องแย้งต่อศาลภายใน 5 ปี นับแต่วันดังกล่าว การที่ยื่นฟ้องแย้งมาในคำให้การทางไปรษณีย์ลงทะเบียนเมื่อวันที่ 16 ตุลาคม 2563 จึงเป็นการยื่นคำฟ้องแย้งเมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาการฟ้องคดีตามมาตรา 51 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ แล้ว

เมื่อการฟ้องแย้งดังกล่าวเป็นการฟ้องเรียกค่าเสียหายตามสัญญาพิพาท ซึ่งยอมได้ประโยชน์แก่เพียงบริษัทเอกชนเท่านั้น ซึ่งไม่ใช่คดีที่เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมหรือมีเหตุจำเป็นอื่นที่ศาลจะรับไว้พิจารณาได้

แม้พันกำหนดเวลาฟ้องคดี (มาตรา 52 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว) กรณีจึงไม่อยู่ในเงื่อนไข ศาลจะรับคำฟ้องแย้งของบริษัทเอกชนที่ฟ้องพันระยะเวลาไว้พิจารณาได้

ฉะนั้น เมื่อศาลไม่อาจรับคำฟ้องแย้งไว้พิจารณาได้ จึงไม่อาจพิจารณามีคำสั่งอนุญาตให้ ผู้ฟ้องแย้งดำเนินคดีโดยยกเว้นค่าธรรมเนียมศาลทั้งหมดหรือเฉพาะบางส่วนตามมาตรา 45/1 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน ประกอบข้อ 41/3 แห่งระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครองฯ ตามคำขอของผู้ฟ้องแย้งได้ ศาลปกครองสูงสุดจึงมีคำสั่งยกคำขอยกเว้น ค่าธรรมเนียมศาลของผู้ฟ้องแย้ง (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ 243/2565)

สรุปได้ว่า ในการฟ้องคดีต่อศาลปกครองรวมถึงการฟ้องแย้งในคดีด้วยนั้น ศาลจะรับคำฟ้อง ไว้พิจารณาต่อเมื่อ 1. เป็นคดีปกครองที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครอง และ 2. ผู้ที่ยื่นฟ้องคดี ได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขในการฟ้องคดีปกครองที่กฎหมายกำหนดไว้ถูกต้องครบถ้วน ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็นอย่างใด ในเรื่องการเป็นผู้มีสิทธิฟ้องคดี โดยเป็นผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนเสียหายในเรื่องที่ฟ้อง และได้ดำเนินการ ตามขั้นตอนหรือวิธีการเพื่อแก้ไขความเดือดร้อนเสียหายก่อนฟ้องคดีตามที่กฎหมายกำหนดแล้ว รวมทั้ง ต้องยื่นฟ้องคดีภายในกำหนดเวลา เป็นผู้มีความสามารถในการฟ้องคดีตามกฎหมาย คำฟ้องสมบูรณ์ครบถ้วน ชำระค่าธรรมเนียมศาลถูกต้อง ตลอดจนไม่เป็นฟ้องซ้ำ ฟ้องซ้อน หรือดำเนินกระบวนการพิจารณาซ้ำ เป็นต้น

สำหรับคำฟ้องแย้งถือเป็นคำฟ้องอย่างหนึ่ง โดยต้องเป็นคำฟ้องที่เกี่ยวกับฟ้องเดิม มิเช่นนั้น ต้องยื่นฟ้องเป็นอีกคดีต่างหาก ที่สำคัญคำฟ้องแย้งจะต้องอยู่ในเงื่อนไขการฟ้องคดีเช่นเดียวกับคำฟ้องปกติ อีกทั้งการที่ศาลจะพิจารณาในประเด็นการอนุญาตให้ยกเว้นค่าธรรมเนียมศาลตามคำขอได้นั้น ต้องเป็นกรณี มีข้อเท็จจริงเพียงพอที่จะรับคำฟ้องไว้พิจารณาได้เสียก่อน

(ปรึกษาคดีปกครองได้ที่ สายด่วนศาลปกครอง 1355 และสามารถศึกษาความรู้ที่น่าสนใจ เกี่ยวกับคดีปกครองได้ที่ “ศูนย์การเรียนรู้ศาลปกครองออนไลน์”)

<https://aclib.admincourt.go.th/>